2026/1448

2026 6 29

TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2026/1448

2026 m. birželio 26 d.

kuriuo remiamas projektas dėl šaudmenų saugos rizikos mažinimo Ukrainoje

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio 1 dalį ir 31 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2018 m. lapkričio 19 d. Taryba priėmė ES kovos su neteisėtais šaunamaisiais ginklais, šaulių ir lengvaisiais ginklais (ŠLG) ir jų šaudmenimis strategiją. Sąjunga įsipareigojo, *inter alia*, skatinti naujų technologijų taikymą siekiant veiksmingesnio ŠLG atsargų valdymo ir toliau remti bendradarbiavimą ir pagalbą įgyvendinant JT veiksmų programą dėl ŠLG, įskaitant ŠLG bei šaudmenų atsargų valdymą;

(2) 2023 m. gruodžio 4 d. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Pasaulinę viso įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymo sistemą (toliau – Pasaulinė sistema); tai savanoriška bendradarbiavimo sistema, kurioje nustatyti politiniai įsipareigojimai stiprinti ir skatinti esamas iniciatyvas, susijusias su įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymu, ir šalinti esamas spragas. Pasaulinėje sistemoje valstybės skatinamos pagal 5 tikslą sukurti techninius pajėgumus, kad būtų galima tinkamai, sistemingai ir tvariai stebėti nacionalinių atsargų įprastinius šaudmenis, kai tinkama ir suderinama su nacionaline teise, be kita ko, vykdant tarptautinį bendradarbiavimą ir teikiant bei gaunant pagalbą;

(3) 2025 m. balandžio 14 d. Taryba patvirtino išvadas dėl ginklų eksporto kontrolės, kuriose ji pavedė Įprastinės ginkluotės eksporto (COARM) darbo grupei, kai aktualu, remti trečiųjų valstybių pajėgumų stiprinimą ginklų ir šaudmenų atsargų valdymo srityje;

(4) Nuo 2022 m. vasario 24 d. Ukrainai naudojantis prigimtine teise gintis nuo Rusijos agresijos karo, buvo įsigytos ir valdomos dideles įprastinių šaudmenų atsargas, o tai kelia didelę riziką ir iššūkius saugai;

(5) Sąjungos veiksmai ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo srityje turėtų būti naudojami atitinkamai siekiant sumažinti žmonių kančias ir prisidėti prie Ukrainos žmonių saugumo, savigynos nuo Rusijos agresijos karo kontekste, ir sušvelninti neigiamus su karu susijusius padarinius;

(6) todėl tikslinga, kad Sąjunga, skirdama finansinį įnašą, remtų projektą dėl šaudmenų saugos rizikos mažinimo Ukrainoje,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Sąjunga remia projektą dėl šaudmenų saugos rizikos mažinimo Ukrainoje (toliau – projektas).

2. Projekto tikslas – sumažinti šaudmenų saugos riziką Ukrainoje nustatant Ukrainos nacionalinių institucijų šaudmenų stebėjimo techninių pajėgumų reikalavimus ir jais remiantis gerinti nacionalinius techninius pajėgumus, įsigyjant bei perduodant bandymo įrangą ir rengiant susijusius mokymus. Projektu prisidedama prie su šaudmenimis susijusių avarijų ir neplanuotų sprogimų prevencijos, geresnės darbuotojų apsaugos ir didesnės civilinės saugos.

3. Išsamus projekto aprašymas pateikiamas šio sprendimo priede.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą yra atsakingas Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis).

2. Projekto techninį įgyvendinimą vykdo Ženevos tarptautinis humanitarinio išminavimo centras (ŽTHIC) ir Tarptautinis patikos fondas žmogiškajam saugumui stiprinti (TPF).

3. ŽTHIC ir TPF savo užduotis atlieka vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe. Šiuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis su ŽTHIC ir TPF sudaro būtinus susitarimus.

3 straipsnis

1. Sąjungos finansuojamam projektui įgyvendinti skiriama finansavimo orientacinė suma (toliau – išlaidos) yra 1 996 834 EUR.

2. Išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.

3. Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodyta orientacinė finansavimo suma būtų tinkamai tvarkoma. Tuo tikslu ji sudaro reikiamus susitarimus su ŽTHIC ir TPF. Tuose susitarimuose nustatoma, kad ŽTHIC ir TPF turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, atitinkantį jo aplinkybes ir proporcingą jo dydžiui.

4. 3 dalyje nurodytus susitarimus Komisija stengiasi sudaryti kuo greičiau po šio sprendimo įsigaliojimo. Ji informuoja Tarybą apie sunkumus, kylančius to proceso metu, ir praneša apie susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis informuoja Tarybą apie šio sprendimo įgyvendinimą, remdamasis kas šešis mėnesius ŽTHIC ir TPF rengiamomis ataskaitomis.

2. Komisija Tarybai teikia ataskaitas projekto finansinių aspektų.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

2. Šis sprendimas nustoja galioti praėjus 36 mėnesiams nuo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytų susitarimų sudarymo dienos arba, jei per tą laikotarpį kuris nors iš tų susitarimų nesudaromas, šis sprendimas nustoja galioti praėjus šešiems mėnesiams nuo jo įsigaliojimo dienos.

Priimta Liuksemburge 2026 m. birželio 26 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. DAMIANOS

PRIEDAS

PROJEKTO DOKUMENTAS

„Šaudmenų saugos rizikos mažinimas Ukrainoje“

1. **Bendra informacija ir kontekstas**

Ukraina susiduria su didele saugos ir saugumo rizika ir iššūkiais, susijusiais su nacionalinėmis įprastinių šaudmenų atsargomis. Nuo 2022 m. vasario mėn., kai Rusija pradėjo plataus masto agresijos karą prieš Ukrainą, padėtis dar labiau pablogėjo.

Dėl šių iššūkių kilo daug su sprogmenimis susijusių incidentų, kuriuos lėmė ne tik priešiški išpuoliai ir šaudmenų infrastruktūros sabotažas, bet ir Ukrainos ginkluotųjų pajėgų ir teisėsaugos institucijų Ukrainoje vykdomas nepatikrintų ar nestabilių šaudmenų vežimas, saugojimas, tvarkymas ir šalinimas. Nors Ukrainos valdžios institucijos ėmėsi prevencinių priemonių, kad padidintų saugumą ir sumažintų riziką personalui ir civiliams gyventojams, infrastruktūrai ir aplinkai, *inter alia*, šaudmenų saugojimo vietose ir aplink jas, būtina imtis tolesnių priemonių.

Todėl, siekiant padėti Ukrainos valdžios institucijoms mažinti šaudmenų saugos riziką, skubiai reikalinga techninė pagalba šaudmenų stebėsenos srityje. Veiksminga šaudmenų stebėsena yra šaudmenų saugos valdymo pagrindas, leidžiantis anksti nustatyti degradaciją, defektus ir dėl to susidarančias nesaugias vežimo, saugojimo ar tvarkymo sąlygas. Dabartiniai šaudmenų stebėsenos pajėgumai Ukrainoje patiria spaudimą dėl:

— didelio šaudmenų kiekio bei rūšių, kalibrų, amžiaus ir gamybos standartų įvairovės,

— riboto apmokytų šaudmenų stebėsenos darbuotojų skaičiaus,

— nepakankamos arba per karą apgadintos sistemingo tikrinimo, stebėsenos, testavimo ir gyvavimo ciklo valdymo infrastruktūros,

— techninės įrangos, standartizuotų procedūrų, dokumentų ir duomenų valdymo trūkumų, palyginti su tarptautine gerąja praktika ir standartais,

— padažnėjusio šaudmenų laikymo nepalankiomis aplinkos ir sandėliavimo sąlygomis.

Didesni šaudmenų stebėsenos pajėgumai ne tik padės šalinti neatidėliotiną šaudmenų saugos riziką konflikto metu, bet ir bus itin svarbus Ukrainos atsigavimo ir stabilizavimo po konflikto, įskaitant kariuomenės perėjimą nuo karo meto prie taikos meto padėties, pagrindas. Dideliems šaudmenų kiekiams reikės sistemingo inspektavimo, tikrinimo ir rizika grindžiamo valdymo, kad juos būtų galima saugiai sandėliuoti, vežti ir šalinti. Todėl ankstyvomis investicijomis į tvarius nacionalinius stebėsenos pajėgumus bus sumažinta ilgalaikė humanitarinė, aplinkosauginė ir finansinė našta, susijusi su nekontroliuojama šaudmenų degradacija ir nenumatytais sprogimais pasibaigus konfliktui. Jei nebus sustiprinti stebėsenos pajėgumai, su šaudmenimis susijusių avarijų ir nenumatytų sprogimų tikimybė išliks didelė, o tai gali turėti katastrofiškų padarinių tiek nacionalinėms valdžios institucijoms, tiek civiliams gyventojams.

Atsižvelgdamos į tai, 2025 m. vasarą Ukrainos nacionalinės valdžios institucijos paprašė ES suteikti techninę pagalbą remiant šaudmenų saugos tikrinimą per visą jų gyvavimo ciklą, ypatingą dėmesį skiriant šaudmenų stebėsenos mokymo ir aprūpinimo programai. Šis prašymas buvo pakartotas 2025 m. lapkričio 13–14 d. ŽTHIC Ženevoje (Šveicarija) surengtame praktiniame seminare „*Tarptautinės mokymo ir bendradarbiavimo šaudmenų saugos valdymo srityje platformos sukūrimas siekiant remti Ukrainos pastangas nedelsiant mažinti riziką po konflikto*“.

Prašomi veiksmai yra suderinti su ES ŠLG ir platesne ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo politika, remiant pajėgumų stiprinimą siekiant saugaus ir patikimo šaudmenų saugojimo ir tvarkymo, ypač šalyse partnerėse, taip sudarant galimybę teikti tikslinę, su mirtinos jėgos naudojimu nesusijusią paramą, laikantis ES įsipareigojimo dėl taikos, stabilumo ir rizikos mažinimo.

Be to, pagalbos prašymas yra suderintas su ES remiama Pasauline viso įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymo sistema, nes juo siekiama sudaryti sąlygas toliau mažinti nacionalinių įprastinių šaudmenų atsargų Ukrainoje saugos riziką:

— teikiant pirmenybę atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų pajėgumų, susijusių su įprastinių šaudmenų valdymu per visą jų gyvavimo ciklą, tvarumui,

— siekiant tinkamos, sistemingos ir tvarios įprastinių šaudmenų nacionalinių atsargų stebėsenos ir

— taikant tinkamus rizikos mažinimo procesus nacionalinėms įprastinių šaudmenų atsargoms valdyti.

Skatinant atsakingą šaudmenų valdymo praktiką, šiuo veiksmu taip pat tikimasi prisidėti prie platesnės regioninės saugos mažinant tarpvalstybinio poveikio, susijusio su nenumatytais sprogimais, aplinkos tarša ir nekontroliuojama šaudmenų degradacija, riziką. Šia veikla remiamas ilgalaikis stabilumas ir atsižvelgiama į tarptautiniu mastu pripažintus prevencinius ir rizikos mažinimo metodus, laikantis ES prevencinio saugumo požiūrio.

Galiausiai tokiu požiūriu remiamas ES ir Ukrainos bendradarbiavimas ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo srityje, be kita ko, stiprinant Ukrainos valdžios institucijų pajėgumus pasitelkiant partnerystes su tarptautinėmis organizacijomis ir daugiašaliais forumais ir papildomas jų pastangas.

2. **Bendras tikslas**

Mažinti šaudmenų saugos riziką Ukrainoje stiprinant nacionalinius šaudmenų stebėsenos pajėgumus, prisidedant prie su šaudmenimis susijusių avarijų ir neplanuotų sprogimų prevencijos, geresnės darbuotojų apsaugos ir didesnės civilinės saugos.

3. **Veiksmo aprašymas**

3.1. **Nustatyti Ukrainos nacionalinių valdžios institucijų šaudmenų stebėsenos techninių pajėgumų reikalavimus**

3.1.1. **1 siektinas rezultatas**

Patvirtinti ir prioritetine tvarka išdėstyti techninių pajėgumų reikalavimai, kad Ukrainos nacionalinės valdžios institucijos galėtų vykdyti veiksmingą šaudmenų stebėseną pagal šaudmenų saugos rizikos mažinimo koncepcijas ir tarptautinius standartus, taip suteikiant aiškų ir sutartą pagrindą tiksliniam pajėgumų stiprinimui ir techninei pagalbai.

3.1.2. **Aprašymas**

Įgyvendinus veiksmą pagal 1 siektiną rezultatą, atitinkamos Ukrainos valdžios institucijos turės bendrą įrodymais pagrįstą supratimą apie techninius pajėgumus, kurių reikia sistemingai, tvariai ir rizika grindžiamai šaudmenų stebėsenai per visą šaudmenų gyvavimo ciklą vykdyti. Tai bus pasiekta atliekant struktūrinius techninius vertinimus, teikiant konsultacinę paramą ir bendradarbiaujant su nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais. Patvirtinti pajėgumų reikalavimai apims, *inter alia*, infrastruktūrą ir įrangą, techninius procesus ir procedūras, žmogiškuosius išteklius ir kompetencijas bei informacijos valdymą.

3.1.3. **Numatomi rezultatai**

1 rezultatas. Techninėje ataskaitoje pateikta patvirtinta esamų šaudmenų stebėsenos pajėgumų ir jų trūkumų apžvalga.

2 rezultatas. Ataskaita, parengta kaip techninių pajėgumų reikalavimų ir patvirtintų poreikių šaudmenų stebėsenos srityje prioritetinis sąrašas, įskaitant įrangą ir mokymus, skirtus 2 siektinam rezultatui pasiekti, kurią patvirtino atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos ir kuri įtraukta į techninę ataskaitą. Nors į sąrašą įtraukiami reikalavimai ir poreikiai, kurie turi būti patenkinti teikiant ES finansavimą pagal šį projektą, jame taip pat turėtų būti išvardyti prioritetiniai reikalavimai ir poreikiai, kuriuos rekomenduojama finansuoti, jei atsirastų papildomų lėšų. Sąrašą turi patvirtinti Įprastinės ginkluotės eksporto (COARM) darbo grupė.

3 rezultatas. Su šaudmenų stebėsena susijusios atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų šaudmenų saugos taisyklių nuostatos suderintos su tarptautiniu mastu pripažinta gerąja praktika ir standartais.

3.1.4. **Numatoma veikla**

Su 1 rezultatu susijusi veikla

1. Dokumentų peržiūra ir metodologijos rengimas.

2. Konsultacijos internetu ir šalyse su suinteresuotaisiais subjektais, vertinimai vietoje ir patvirtinimo posėdis.

3. Dokumentų analizė ir ataskaitų rengimas.

Su 2 rezultatu susijusi veikla

1. Vertinimo išvadų peržiūra, spragų nustatymas ir jų palyginimas su tarptautiniu mastu pripažinta gerąja praktika ir standartais.

2. Konsultacijos internetu ir šalyje su suinteresuotaisiais subjektais ir susitikimas dėl prioritetų patvirtinimo su Ukrainos nacionalinėmis valdžios institucijomis.

3. Dokumentų analizė, ataskaitų rengimas ir ataskaitos pateikimas COARM darbo grupei patvirtinti.

Su 3 rezultatu susijusi veikla

1. Pasiūlymo atnaujinti nacionalines šaudmenų saugos taisykles parengimas įtraukiant šaudmenų stebėsenos nuostatas, suderintas su tarptautiniu mastu pripažintais standartais ir gerąja praktika.

2. Konsultacinė parama nacionalinėms valdžios institucijoms atliekant vidaus ir išorės patvirtinimą ir galutinę teisinę šaudmenų saugos taisyklių peržiūrą, įskaitant šaudmenų stebėseną.

3. Nuostatų projekto peržiūra remiantis Ukrainos kompetentingų valdžios institucijų atsiliepimais ir parama oficialiam suderinimui ir (arba) patvirtinimui.

3.2. **Stiprinti Ukrainos nacionalinių valdžios institucijų šaudmenų stebėsenos techninius pajėgumus**

3.2.1. **2 siektinas rezultatas**

Sustiprinti nacionaliniai techniniai šaudmenų stebėsenos pajėgumai įgyvendinant struktūrizuotą aprūpinimo įranga ir mokymo programą, kad atitinkamos Ukrainos valdžios institucijos galėtų vykdyti sistemingą, saugią ir rizika grindžiamą šaudmenų stebėseną pagal tarptautiniu mastu pripažintą gerąją praktiką ir standartus.

3.2.2. **Aprašymas**

Įgyvendinus veiksmą pagal 2 siektiną rezultatą, remiantis patvirtintais ir prioritetiniais techninių pajėgumų reikalavimais ir patvirtintais poreikiais, operatyviniai šaudmenų stebėsenos pajėgumai bus padidinti teikiant su mirtinos jėgos naudojimu nesusijusią stebėsenos įrangą, tikslinius techninius mokymus ir konsultacijas dėl įrangos naudojimo, taip pat konsultavimo paslaugas dėl mokymų ir įrangos operacinio integravimo į šaudmenų stebėsenos veiklą. Stebėsenos įranga bus naudojama termodinaminiams ir cheminiams, mechaniniams, optiniams ir elektriniams šaudmenų bandymams atlikti, pirmenybę teikiant ES kilmės įrangai. Pirmenybė bus teikiama mobiliosios įrangos tiekimui, kad būtų užtikrintas operacinis lankstumas ir išgyvenamumas, o prireikus būtų galima atlikti integruotus patikrinimus naudojant funkcines prietaisų grupes. Siektinais rezultatais bus užtikrinta, kad pagalba būtų teikiama atsižvelgiant į poreikius, būtų proporcinga ir nuosekli, kartu tiesiogiai šalinant nustatytas spragas ir vengiant dubliavimosi su kitomis iniciatyvomis.

3.2.3. **Numatomi rezultatai**

1 rezultatas. Šaudmenų stebėsenos įranga iš COARM darbo grupės patvirtinto sąrašo, įsigyta ir pristatyta Ukrainos nacionalinėms valdžios institucijoms.

2 rezultatas. Šaudmenų stebėsenos darbuotojai, apmokyti naudoti įsigytą įrangą pagal atitinkamus Ukrainos šaudmenų stebėsenos metodus ir veiklos procedūras, suderintus su tarptautine gerąja praktika ir standartais.

3.2.4. **Numatoma veikla**

Su 1 rezultatu susijusi veikla

1. Visos į sąrašą įtrauktos šaudmenų stebėsenos įrangos pirkimas pagal patvirtintas specifikacijas.

2. Vežimas, muitinis įforminimas ir įrangos paskirstymas šalyje.

3. Įrangos perdavimas ir jos naudojimo tikrinimas.

Su 2 rezultatu susijusi veikla

1. Mokymo reikalavimų ir mokymo programos suderinamumo su perduota įranga patvirtinimas.

2. Mokymų apie įrangos naudojimą rengimas ir įgyvendinimas.

3. Mentorystės ir techninės paramos darbo vietoje teikimas integruojant įrangą į operatyvinės stebėsenos veiklą.

4. **Naudos gavėjai**

Veiksmo naudos gavėjai yra tiesiogiai: Ukrainos nacionalinės valdžios institucijos – įgaliotosios šaudmenų saugotojos ir šaudmenų saugos reguliavimo institucijos, o netiesiogiai: civiliai gyventojai, gyvenantys netoli šaudmenų saugojimo vietų ir transportavimo maršrutų.

5. **Tvarumas**

Projektu užtikrinamas tvarumas institucionalizuojant šaudmenų stebėseną kaip nacionalinę saugumo funkciją, pasitelkiant standartizuotas procedūras, patvarią įrangą ir parengtus darbuotojus, integruotus į esamas struktūras, taip užtikrinant veiklos tęstinumą konflikto sąlygomis ir aktualumą atsigavimo po konflikto laikotarpiu. Techninis atsparumas, ekonomiškai efektyvi įranga, decentralizuotas dislokavimas ir visiška nacionalinė atsakomybė sudaro sąlygas ilgalaikiam rizikos mažinimui, avarijų prevencijai ir tarptautinių šaudmenų saugos standartų laikymuisi be nuolatinės priklausomybės nuo išorės subjektų.

6. **Įgyvendinimo būdai**

Veiksmą bendrai ir koordinuotai įgyvendins ŽTHIC ir Tarptautinis patikos fondas žmogiškajam saugumui stiprinti (TPF), o kiekvienam specializuotam įgyvendinančiajam subjektui bus pavesta pasiekti apibrėžtą siektiną rezultatą pagal jų atitinkamus įgaliojimus, ekspertines žinias ir lyginamuosius pranašumus. ŽTHIC vykdys veiklą pagal 1 siektiną rezultatą, įskaitant įrangos sąrašo ir mokymų parengimą siekiant 2 siektino rezultato, o Tarptautinis patikos fondas įgyvendins veiklą pagal 2 siektiną rezultatą.

Veikla bus glaudžiai koordinuojama su atitinkamomis Ukrainos valdžios institucijomis, kad būtų užtikrinta nacionalinė atsakomybė, aktualumas ir tvarumas.